

Brovko V.M. Problems of correlation crimes under Art. 209-1 of the Criminal Code of Ukraine, with particular offenses in the field of official work

The article is devoted to study the specificity of the ratio of crimes referred to in article 209-1 of the Criminal code of Ukraine, taking into account changes that have occurred in the design of these offences, with separate crimes in the sphere of office activity, the signs of which have a specific meaning and definition, types of correlation of these crimes.

Well-established understanding of the correlation of the crimes referred to in article 209-1 of the criminal code, with other crimes with similar characteristics, subject to adjustment in connection with a change in design of the objective side of crimes stipulated in article 209-1 of the criminal code, which resulted from the adoption on 18 may 2010 the law of Ukraine «On amendments to the Law of Ukraine «On prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime». While in some cases this correlation ceased to be of the same type, and in others, completely changed, however, in both cases remained outside the field of view of scientific research. Meanwhile, the correct definition of the ratio in such cases is important not only for scientific but also enforceability of importance as it directly influences the qualification of the actions of the perpetrators. The specific content of the subjective signs of the crimes provided for in article 209-1 of the criminal code, underlined the need to determine the ratio of these crimes, first of all, with separate offences in the area of performance. In particular, it is about negligence (article 367 of the criminal code) and abuse of authority by an official entity of private law, regardless of the legal form (article 364-1 of the criminal code).

As a result of the conducted research it was concluded that the intentional violation of requirements of legislation on prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, or terrorist financing is related with certain crimes in the sphere of office activity, including, primarily, to name negligence (article 367 of the criminal code). Along with this some of the articles enshrined in section XVII the Special part of criminal code article 209-1 of the criminal code relates how special and General rules. First of all, the issue is the relationship of this article to the article 364-1 of the criminal code.

Key words: *prevention of laundering, official negligence, abuse of authority.*

УДК 342.7+378

Р.Г. Валєєв

**ІНСТРУМЕНТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПОЛІЦІЄЮ (МІЛІЦІЄЮ) ПРАВ ЛЮДИНИ**

У статті проаналізовано низку проблем суб'єктивного характеру, що перешкоджають належному забезпеченню прав людини. Запропоновано інструменти, здатні нівелювати ці проблеми. Визначено можливості реалізації відповідних механізмів у системі ОВС України.

Ключові слова: *забезпечення прав людини, органи із забезпечення правопорядку, підзвітність поліції, оперативна незалежність поліції, дискреційні повноваження поліцейського, поліція на службі суспільству.*

Постановка проблеми. На тлі масових протестів, терористичних проявів в Україні загострилася проблема належного забезпечення міліцією прав людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До відповідної проблематики зверталися такі вітчизняні фахівці, як Братель С.Г., Горова О.Б., Демиденко В.О., Ільницький О.В., Соболев В.А., зарубіжні вчені Ростовщikov I.B., Витрук М.В., Дж. Андерсон, А. Оссе та інші.

На підставі їхніх досліджень можна розмежувати причини неналежного забезпечення поліцією (міліцією) прав людини на проблеми об'єктивного та суб'єктивного характеру. *Об'єктивними* слід визнати низький рівень матеріального та ресурсного забезпечення: як завдань поліції (патрулювання потенційно криміногенних місць, оперативне реагування на заяви та повідомлення про правопорушення тощо), так і об'єктів, що знаходяться у віданні поліції (наприклад, забезпечують затримання, доставку, утримання правопорушників). Усунення цих чинників вимагає значних фінансових витрат і досягне лише у віддаленій перспективі за умови високого рівня розвитку національної економіки. Проблемами *суб'єктивного* характеру є ті, що можуть вирішуватись організаційно-практичними заходами, які не вимагають значного фінансування. Теорія і практика євроатлантичної поліцейської та правозахисної діяльності дала змогу розробити низку інструментів, що запобігають порушенням прав людини з боку поліції (міліції).

Формування цілей. Метою нашого невеликого дослідження є узгальнення низки суб'єктивних проблем, що перешкоджають належному забезпеченню прав людини; інструментів, здатних нівелювати ці проблеми, та можливостей реалізації відповідних механізмів у системі ОВС України. Для досягнення висунутої мети використано *метод* аналізу теоретичних аспектів удосконалення поліцейської діяльності, нормативних актів та практики діяльності ОВС України.

Виклад основного матеріалу. Фахівці найчастіше відзначають *проблему* *зневажливого ставлення до прав людини*, влучно сформульовану Аннеке Оссе: «ті, хто працюють в системі органів безпеки та юстиції, у тому числі в поліції, іноді схильні розглядати законодавство (і права людини) як перешкоду в роботі» [1, с. 23]. Механізм нівелювання цієї проблеми детально вивчений правозахисниками: підвищення рівня правосвідомості поліцейських, формування поваги до прав людини за допомогою відповідних освітніх заходів. В ОВС України цей інструмент може бути реалізований у системі службової підготовки, яка регулярно здійснюється в кожному підрозділі міліції. При цьому «забезпечення працівниками ОВС прав людини та громадянина під час виконання ними службових обов'язків» [2, п. 1.4.] ви-

значено як одне з основних завдань професійної підготовки. Однак до теперішнього часу навчальні теми, присвячені правам людини, «розчленені» в таких складових службової підготовки, як загально-профільна підготовка, функціональна підготовка. Убачається, що проблематика забезпечення (усіх її складових: захисту, охорони та реалізації) прав людини повинна бути винесена в окремих напрям системи службової підготовки. Крім того, при засвоєнні (зокрема, в навчальних закладах МВС) змісту дисциплін, присвячених правам людини, необхідно змістити акценти з домінуючої теоретичної спрямованості на практичні заняття, ширше використовуючи метод тренінгів, напрацьований досвідом правозахисних організацій.

Другою проблемою (за ступенем уваги до неї) варто визнати *підзвітність, підконтрольність, відповідальність поліції*, детально вивчену західними теоретиками під назвою *accountability* [3]. Ураховуючи багатогранність концепції *accountability*, відзначимо лише вихідні основи підзвітності поліції. Ст. 59 Європейського кодексу поліцейської етики, крім державної влади, передбачає другого контролюючого суб'єкта: «поліція повинна відповідати перед державою, громадянами та їх представниками» [4, ст. 59]. Форми контролю міліції України з боку громадськості постають дискусійним питанням, що поки знаходить лише формальне вирішення, натомість вимагає широкого фахового обговорення та пілотної апробації форм, які будуть пропонувані для імплементації. Крім того, ст. 60 зазначеного кодексу передбачає, що «контроль держави над поліцією повинен бути розподілений між законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади» [4, ст. 60]. Попри критику правозахисників, відзначимо, що контроль за міліцією з боку українського парламенту все ж таки здійснюється, причому як *a priori* – через прийняття законів, що регламентують статус і діяльність міліції, так і *a posteriori* – шляхом заслуховування керівництва МВС.

Як відомо з різних філософських концепцій, питання про відповідальність діалектично та тісно пов'язане з питанням свободи. Поліція, незважаючи на важливість її підконтрольності, повинна володіти високим рівнем свободи для оперативного прийняття рішень і розв'язання поставлених завдань. Цей підхід виступає предметом аналізу багатьох фахівців, оформившись у доктрину оперативної незалежності (*operational independence*) поліції [див., напр.: 5, с. 87]. На жаль, практика української міліції свідчить про певне ігнорування такої складової оперативної незалежності, як делегування рядовим співробітникам свободи дій (так званих дискреційних повноважень, *discretionary powers*).

Перелік інструментів, що сприяють забезпеченню прав людини поліцією, буде неповним без *концепції community policing* (частіше перекладається як «*поліція на службі суспільству*»). Однак саме її складність, концептуальність, полі-інструментальність не дозволяє в нашому стислому дос-

лідженні позначити шляхи її реалізації в Україні. Звернемо увагу лише на один з інструментів цієї доктрини. Стаття 25. Рекомендації Rec (2001) 10 Комітету міністрів державам – членам по Європейському кодексу поліцейської етики передбачає, що «Процедури прийому на службу повинні бути засновані на об'єктивних і недискримінаційних критеріях ... слід застосовувати політику набору чоловіків і жінок, які представляють різні складові суспільства, зокрема й етнічні меншини, оскільки *кінцевою метою є такий склад співробітників поліції, який відображає те суспільство, на службі якого вони знаходяться*» [6, ст. 25].

Події останнього року гостро вказують на неоднорідність українського суспільства та повинні стимулювати впровадження інструментів примирення, лояльності, толерантності, інтеграції в усіх сферах суспільного життя, й міліція не може залишатись осторонь цих процесів.

Висновки. 1. Проблему зневажливого ставлення до прав людини можна вирішувати за допомогою відповідних освітніх заходів, включивши в систему службової підготовки працівників міліції окремий напрям «Забезпечення прав людини», широко запровадивши під час його вивчення метод тренінгів.

2. Проблема підзвітності (accountability) міліції перед суспільством і його представниками вимагає широкого обговорення та пілотної апробації форм, які будуть запропановані.

3. Фахового обговорення потребує проблема оперативної незалежності органів внутрішніх справ і дискреційних повноважень працівників міліції.

4. Процедури прийому на службу до міліції варто переглянути з урахуванням попереднього аналізу структури вітчизняної міліції в контексті її відповідності гендерної, етнічної, культурної структури українського суспільства.

Використані джерела:

1. Оссе А. Принципы деятельности полиции : [мет. пос. по правам человека] / Аннеке Оссе. – М. : Amnesty International, 2006. – 343 с.

2. Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 13.04.2012 № 318.

3. Police accountability [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Police_accountability.

4. Европейский кодекс полицейской этики [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://polis.osce.org/library/view?item_id=2687&attach_id=1492.

5. Morgan R. Police accountability: developing the local infrastructure / R. Morgan // Brit. J. Criminology. – 1987. – Т. 27.

6. Рекомендация Rec (2001) 10 Комитета министров государствам - членам по Европейскому кодексу полицейской этики (принята Комитетом министров 19

сентября 2001 года на 765-м заседании П Представителей министров) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.legislationline.org/documents/id/8117>.

Валеев Р.Г. Инструменты усовершенствования состояния обеспечения полицией (милицией) прав человека

В статье проанализированы ряд проблем субъективного характера, препятствующих надлежащему обеспечению прав человека. Предложены инструменты, способные нивелировать эти проблемы. Определены возможности реализации соответствующих механизмов в системе ОВД Украины.

Ключевые слова: *обеспечение прав человека, органы по обеспечению правопорядка, подотчетность полиции, оперативная независимость полиции, дискреционные полномочия полицейского, полиция на службе общества.*

Valeyev R.G. Tools to improve the conditions of the police promotion of human rights

The article analyzes some subjective problems, interfering the proper ensuring human rights. Proposed tools that can neutralize these problems. Defined some possibilities implement appropriate tools in the law-enforcement agencies of Ukraine.

Considering that the criminal justice system plays a key role in safeguarding the rule of law and that the police have an essential role within that system/ Amid mass protests, terrorist acts in Ukraine worsened ensure proper police human rights. The problem of the wrong attitude of the police for human rights can be resolved through appropriate educational activities. Vocational education of police (militia) officers should include the certain direction «Ensuring of human rights». In the curriculum of this course should widely implemented during his study the training methods.

State control of the police (militia) shall be divided between the legislative, the executive and the judicial powers. The police shall be accountable to the state, the citizens and their representatives. The state, the citizens and their representatives shall be subject to efficient external control. The problem of accountability of police need extensive discussion, nomination of propositions and pilot testing of different forms in some regions.

The police organization shall contain efficient measures to ensure the integrity and proper performance of police staff, in particular to guarantee respect for individuals' fundamental rights and freedoms as enshrined, notably, in the European Convention on Human Rights.

The problem of operational independence of the internal affairs agencies and the discretionary powers of the policeman requires the qualified professional discussion.

Concept community policing requires implementation in Ukraine. Admission procedures for service in law-enforcement agencies should be revised in view of the preliminary analysis of the structure of the national police (militia) in the context of its compliance with gender, ethnic, cultural structure of the Ukrainian society.

Key words: *ensuring human rights, law-enforcement agencies, police accountability, the operational independence of the police, discretionary powers of the policeman, community policing.*